პროლეტარიელებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 210 (20551) — კვირა, 10 სექტემბერი, 1989 წელი. — ფასი 3 კაპ.

ბარბარეს ოთველი

ბარბარეს ოთველი ოცდეოთხეულ სიდნაღლის რაიონის საკობოს მევენახეობა-მეღვინეობის ნეოობის საბჭოთა მეურნეობის (დირექტორი ლ. ნ. ...) ... ...

მიმდინარეობს ანგარიშგება-არჩევნები

კრება-დიალოგი

თბილისის ოქტომბრის რევოლუციის 50 წლისთავის სახელობის მეტროპოლიტენის პარტიული კომიტეტის მდივანი თეგზე გრიგოლაშვილი შეეცადა მშენებარე მეტროპოლიტენის დირექციის პარტიულ ორგანიზაციაში გამართული საანგარიშო-საარჩევნო კრება გულთბილ დიალოგში გადაზრდილიყო და ეთქვათ კომუნისტებს, როგორ აფასებდნენ ქვეყნის დღევანდელ მდგომარეობას, როგორ ესახებათ რესპუბლიკის ვითარების სტაბილიზაციის გზები, რა შენიშვნები აქვთ პარტიის ეროვნული პლატფორმის პროექტის შესახებ, რას გთავაზობენ ეკონომიკური დამოუკიდებლობის მისაღწევად, პოლიტიკური სუვერენიტეტის გასაფართოებლად. მაგრამ საუბარი მაინც ერთობ ლოკალური გამოვიდა, საკუთარ პრობლემებს უტრიალეს ადმინისტრაციის მუშაკებმა. სტუმრად მისულებიც გაგვაკრიტიკეს. „კომუნისტის“ პირველი სექტემბრის ნომერში მოწინავე კვირაგგამყვანების ტარიელ ქაშაკაშვილისა და გელა გოგიშვილის ფოტოს მინაწერით თავმომწონედ აუწყეთ მკითხველებს რომ: „სულ უფრო ღონივრდება და იზრდება თბილისის მეტროპოლიტენი. მომავალი წლის მიწურულს მგზავრებს მიიღებს მისი კიდევ ერთი ახალი სადგური „ბახტრიონი“, სინამდვილეში კი საქმე საკმაოდ სერიოზულად გვაძევს, „დელისი“-„უნივერსიტეტის“ ხაზის ისედაც გაჭიანურებული მშენებლობა კიდევ ერთი წლით გახანგრძლივდება და, დღევანდელი ვარაუდებით, 1991 წლის მიწურულისათვის თუ მოხერხდება მისი ამუშავებაო.

მშენებარე მეტროპოლიტენის დირექცია გახლავთ ის უშუალო რგოლი, რომელიც დამკვეთი ორგანიზაციის ფუნქციებს ასრულებს და პასუხს აგებს მეტროშენებლების კაპიტალდაბანდებათა შესრულებაზე, მათი ყოველგვარი დანადგარით მომარაგებაზე, მშენებლების ხარისხზე. ამიტომ დირექციის შეშფოთება ნაადრევი პატაკის გამო ალბათ სამართლიანია, მათი ვარაუდი — სწორი. საქმე ის არის, რომ „დელისი“-„უნივერსიტეტის“ მონაკვეთის მშენებლობაზე 1990 წელს უნდა შესრულდეს 11 მილიონი მანეთის სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოები. მაგრამ იმის გამო, რომ ვერ სრულდება მიმდინარე წლის გეგმა და დღეისათვის შეუსრულებელია 2 მილიონ 750 ათასი მანეთის სამუშაოები, წლის ბოლოსათვის ჩამორჩენა დაახლოებით 4 მილიონ მანეთს მიაღწევს. ესე იგი 1990 წლისათვის ფაქტობრივად შესასრულებელი იქნება 15 მილიონი მანეთის სამუშაოები. არსებული სიმძლავრეებითა და შრომითი რესურსებით ეს სრულიად წარმოუდგენელია.

მუშახელი და სამშენებლო მასალები რომ უჭირთ მეტრომშენებლებს, ყველამ იცის, მაგრამ ვერაფერი ეშველა ამ სატკივარს. 800 კაცი რომ აკლიათ, ამაზე ვერაფერს ამბობენ, რადგან ვინც პყავთ, მათაც ვერ ტვირთავენ სრულფასოვნად, რომ მეტი გამომუშავება ჰქონდეს მუშაკს; ჰოდა, ასე ვაი-ვაგლახით აშენებული რომ მაღალი ხარისხით არ გამოირჩევა, ამაზეც წუხან.

მშენებარე მეტროპოლიტენის დირექციის უფროსმა გუჯა ჭაბუკიანმა განაცხადა: რაც ამ კოლექტივს ვუდგავარ სათავეში, სულ იმას ვამბობ, რომ სამი ინსპექტორით ჩვენ ვერ გაუწვდებით 15 ობიექტის მუშაობის კონტროლს სამ ცვლაში. საჭიროა, თითოეულ ცვლას თავისი ზედამხედველი ჰყავდესო.

ხელმძღვანელის ეს მოსაზრება დაუყოვნებლივ უარყვეს კომუნისტებმა. ხარისხს მაკონტროლებელი მუშაკების რაოდენობის ზრდით კი არა, სინდისიერი მუშაობით უნდა მივაღწიოთ, ამას კი სხვაგვარი მიდგომა და სერიოზული მუშაობა სჭირდება, ცვლის უფროსების პასუხიმგებლობის საკითხი უნდა წამოვწიოთო.

ადრინდელი პარტიული კრებებისათვის უჩვეულო გამოსვლები სხვაც იყო: პარტორგანიზაციის მდივანმა სვეტლანა ხაჭაპურიძემ ხაზგასმით აღნიშნა, რომ მიმდინარე საანგარიშო პერიოდში ორი მუშაკი პარტიის წევრობის კანდიდატად მიიღეს და რომ მომავალში კიდევ არის მოსალოდნელი კომუნისტების რიგების ზრდა, მაგრამ მომავალ შევსებასთან მუშაობა მოისუსტებს. იყო შემთხვევაც, როცა რეზერვად შეგულვებულმა ახალგაზრდამ განაცხადა: ჩემი აზრით, სრული დემოკრატიის მიღწევა ერთპარტიულ სისტემაში შეუძლებელია, ვისურვებდი, რომ ჩვენს ქვეყანაში დაუშვან მრავალპარტიული სისტემა და გვქონდეს არჩევანი, რომელი პარტიის მსახურება ვამჯობინოთ...

პარტიის წევრობის კანდიდატმა რეზო მჟავანაძემ საყვედური გამოთქვა იმის გამო, რომ ფორმალიზმის წინააღმდეგ გადაჭრით არ იბრძვიან, კვლავ ძალაშია ბეკრი ბიუროკრატიული ჩვევა, რაც ცოცხალ საქმეს აფერხებს.

მუშაკაცმა, ძველმა კომუნისტმა პავლე იჩქიტიძემ ერთობ კატეგორიულად გამოხატა თავისი გულისტკივილი: მე ჩვენს კოლექტივში ვერც დემოკრატიას ვხედავ და ვერც სამართლიანობას, უნდა ვაღიაროთ, რომ გარდაქმნის დაწყებამდე ეკონომიკურად უკეთ გვქონდა საქმე. ამიტომ საჭიროა მტკიცე ზომების მიღება რეალური ძვრებისათვის.

თითოეული ეს განცხადება შემდეგ განსჯის საგნად იქცა. ისიც ითქვა, მოვეშვათ ზოგად საყვედურებს, ჩვენ თვითონ როგორ ვარმომეთო თავს დაკისრებულ საქმეს, იმაზე ვთქვათ, და რამდენად ვასრულებთ ჩვენს მოქალაქეობრივ თუ პარტიულ მოვალეობას, იმაზე ვიმსჯელოთო. განა მოსათმენია, რომ ამოდენა მშენებლობის ორგანიზატორებს ის ვერ მოგვიხერხებია, ერთი პატარა საშხაპის გამართვა დავასრულოთ და საკუთარი შრომის პირობების გაუმჯობესებაზე ვიზრუნნთოო.

საშხაპის ხსენებას ახალმოსახლეთა გასაჭირზე საუბარი მოჰყვა. თურმე მეტროპოლიტენის სამმართველოს მუშა-მოსამსახურეთათვის მეტრომშენს ვარეუთილში შუამთის ქუჩაზე (საქართველო რაიონი) 48-ბინიანი 8 სართულიანი სახლი აუშენებია. სახლი სახელმწიფო კომისიის შესაბამისი აქტის საფუძველზე თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომმა 1989 წლის 31 მარტს ჩაიბარა, მაგრამ დღემდე ჭიანურდება ამ სახლის ადგილობრივი სახალხო დეპუტატების საბინაო ფონდში მიღება, რის გამოც მოსახლეობა ვერ ეწერება ბინაში, არ მუშაობს ლიფტი, არ გააქთ ნაგავი.

დირექციის ხელმძღვანელობის წინაშე პარტიულმა კრებამ დასვა აგრეთვე საკითხი, რომ იზრუნოს სასაწყობო მეურნეობის გაფართოებაზე. გადაწყვეტეს განამტკიცონ დისციპლინაც, გააძლიერონ მომთხოვნელობა, დასვან მეტროპოლიტენის სადგურების ინტერიერისათვის უფრო ეროვნული, თვითმყოფადი სახის მინიჭების საკითხი.

მშენებარე მეტროპოლიტენის დირექციის კომუნისტებმა თავიანთი პირველადი პარტიული ორგანიზაციის მუშაობა დამაკმაყოფილებლად შეაფასეს, პარტიული ორგანიზაციის ლიდერობა კი კვლავ სვეტლანა ხაჭაპურიძეს მიანდეს.

— ვიდრე საანგარიშო მოხსენებს ქართულ ენაზე არ გააკეთებ, ამ მოვალეობისაგან არ გაგანთავისუფლებთო, — ხუმრობაგარეშეთ უთხრეს კომუნისტებმა.

ნანა ბახია.

მეინკაბორციელოთ საქართველოს კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტის XV კლენუმის გადაწყვეტილებანი

როცა თავმჯდომარე მოიჯარე ხდება

ბონდო ზირაქაძეს მაიაკოვსკის რაიონში კარგ ორგანიზატორად და ნოვატორ მეენანედ იცნობენ. იგი წლების განმავლობაში თავმჯდომარეობდა სოფელ ზეგნის კოლმეურნეობის გამგეობას. წარმატებებში პირადი გამორჩეული წვლილისათვის მეხუთე და მეორე ხარისხის შრომითი დიდების ორდენები მიიღო, სახელმწიფო პრემიის ლაურეატიც გახდა. მარტო ნომინაციებისათვის არ აურჩევიათ იგი პარტიის რაიონული კომიტეტის წევრად — გამრჯე, ინიციატივიან და უნარიან ხელმძღვანელს ერთხმად გამოუცხადეს კომუნისტებმა ამ საკითხში ღრმად დარწმუნებულმა ბონდო ზირაქაძემ თვითონაც ადვილად გაცვალა კოლმეურნეობის გამგეობის თავმჯდომარეობა მიიკერის პროფესიაზე, კალინინის სახელობის კოლმეურნეობაში გახალოროვნებლად ითხოვა ვენახი და ხახვი...

პატარაობიდანვე შრომაში ნაწრთობმა, იცის მიწის ყადრი, იცის, რომ მიწა ნამდვილ პატრონს ამაგს არ დაუკარგავს. ამიტომ დიდი რუდუნებით მოძკიდა ხელი 10 ჰექტარზე გაშენებულ ვაზს— ხაკმაოდ დაკნინებულსა და გამეჩხერებულს, 2 ჰექტარ თუთის ნარგავებს და ამდენივე ხაკენი ფართობს.

თოთხმეტი ჰექტარი მიწის დამუშავება და აქ გაშენებული კულტურების მოვლა-პატრონობა კი ერთი კაცისათვის არათუ ძნელი, შეუძლებელიცაა. ამიტომაც ბონდომ მხარში ამოიყენა ხავალდებული ხამხედრო სამხახურიდან დემობილიზებული შვილი ვახტანგი და მექანიზატორი ჯემალ ცერცვაძე.

მოიჯარეებს კოლმეურნეობამ ტრაქტორიც გამოუყო, რომელიც „ხაგოჭის“ სახელით ცნობილ ფართობებში აგუგუნდა.

— როცა ტრაქტორი ფუჭდება, თითქოს მეც ავად ვარ, მეც რაღაც მტკივა, — ამბობს ბონდო.

დიახ, სტკივათ მოიჯარეებს, რადგან მის შეკეთებაზე დაკარგული ყოველი წუთი ძვირად ფასობს. წლევანდელმა დიდმა თოვლმა იხეადაც ბევრი დაბრკოლება შეუქმნათ: ჯერ იყო და, თოვლის საბურველი დიდხანს ფარავდა მიწას, შემდეგ ნადნობი წყლები არ ამოშრა, დაგვიანდა ხამუშაოები.

მოიჯარეები მუყაითად, შემოქმედებითად ამუშავებენ მიწას: ათი ჰექტარი ვენახიდან წამლის გატანა საკმაოდ დიდ დროს მოითხოვს, ამიტომ ტრაქტორს ფარცხი მიუბეს და ისე გაწმინდეს ზვარი. რგვალშორისების დასამუშავებლადაც მექანიზაცია მოიშველიეს — ძირების გამოპარვისას ტრაქტორს თოხები დაუბეს. ახვევსა და მწვანე ოპერაციების გარდა, ყველაფერი მექანიზაციით შესრულდა. მიწა დროულად გააპობიერეს სასუქებით — კალიუმით, ფოსფორით, აზოტით. მოიჯარეების გადაწყვეტილებაა წელს 20 ტონა ყურძენი მოიწოონ.

— ეს წელს, 4-5 წელიწადში კი შეიძლება ამ ციფრმა 100 ტონას მიაღწიოს, — ამბობს ბონდო და დასძენს,—მეჩხერიანობას გახეივნებით მოვსპობთ, ცარიელ ადგილას კი ახალ ვაზს ჩავყრითო.

ყველაფერს მზრუნველი მარჯვენის მადლი ატყვია. თვალს ვავლებთ ლარივით გაჭიმულ მავთულებს და მიწის პატრონთა გარჯის გვეიმედება.

ეაცი, რომელმაც იცის მიწის ყადრი, ყაირათიანადაც იყენებს მას. მოიჯარეებს გზის პირას გაშენებული ვენახი ხატალავრედ გაუშვიათ. ნაკვეთში შესასვლელის საკმაოდ ფართო გზის ნახევარზე ბრეში დაუყრიათ, ნახევარი კი გადაუხნავთ და ერთწლოვან კულტურებს თესავენ. ხეხილის გაშენებისაც უზრუნავთ, გზის პირებზე 100 ძირი მსხლისა და ამდენივე ძირი ტყემლის ნერგი დაურგავთ. არც 2 ჰექტარზე გაშენებული თუთისთვის დაუკლიათ მზრუნველობა. იგი გახხეპილი, ეკალ-ბარდისაგან გაწმენდილი და კალიუმიანი და ფოსფოროვანი სასუქებით გაპაყოფიერებულია.

მოიჯარეები 2 ჰექტარი ხაყანე ფართობიდან ორი მოსავლის მიღებას აპირებენ. ჯერ ზვრიას დათესენ, შემდეგ ტურნეფსს.

როცა ზვარს „პიკის დღეები“ დაუდგება, ხამუშაოც მოიმატებს. ამიტომ ბინის აგებაც ზვარშივე გადაუწყვეტიათ, რისთვისაც კოლმეურნეობის გამგეობა სათანადო დახმარებას პირდებათ...

ყველაფერი შედეგით იზომება. ბონდო ზირაქაძისა და მისი თანამოსაქმე მოიჯარეების შრომის ხაბოლოო შედეგსაც შემოდგომა შეაჯამებს. მათ კი სწამთ, რომ ეს შელეგი ხელშესახები იქნება.

დალი ნერგაძე,
მაიაკოვსკის რაიონული გაზეთის „წითელი დროშის“ კორესპონდენტი;

ვაჟა თევდორაძე,
„კომუნისტის“ საკუთარი კორესპონდენტი.

ხურათებზე: ბონდო ზირაქაძე; მოიჯარეები ვახტანგ და ბონდო ზირაქაძეები და ჯემალ ცერცვაძე.

ბურამ გერსამიას ფოტო.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის

ბრძანებულება

კოოპერატივების (კოლმეურნეობების გარდა) საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთების შესახებ

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი **ადგენს:**

1. დადგინდეს, რომ საწარმოო კოოპერატივები (კოლმეურნეობების გარდა), აგრეთვე მათი კავშირები და გაერთიანებანი, რომლებიც შემოსავალს სამეურნეო საქმიანობიდან იღებენ (შემდგომში იწოდებიან „კოოპერატივებად“), ბიუჯეტში იხდიან საშემოსავლო გადასახადს პროდუქციის (სამუშაოების, მომსახურების) რეალიზაციის ამონაგებიდან და სხვა შემოსულობებიდან; ამ ამონაგებს და შემოსულობებს აკლდება დახარჯული ნედლეულისა და მასალების ღირებულება, სხვა ორგანიზაციების მიერ გაწეული მომსახურების საფასური, სატრანსპორტო ხარჯები, საამორტიზაციო ანარიცხები, ძირითადი ფონდების საიჯარო საფასურის თანხები, ბანკის მოკლევადიანი კრედიტით სარგებლობისათვის პროცენტები, ძირითადი საშუალებების შესასყიდად ფაქტობრივად გაწეული ხარჯები, კადრების მომზადებისა და სხვა ხარჯები (გარდა შრომის ანაზღაურების ხარჯებისა), რომლებიც დაკავშირებულია პროდუქციის (სამუშაოების, მომსახურების) წარმოებასთან და რეალიზაციასთან, აგრეთვე ჭირითადი საქმიანობის შედეგად გადახდილი გადასახადებისა და ბიუჯეტში სხვა სავალდებულო გადასახადელების თანხები, სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის შენტანების ჩათვლით.

არ იბერგება შემოსავლის ნაწილი, რომელიც შეაქვთ საბჭოთა კავშირის ვ. ი. ლენინის სახელობის ბავშვთა ფონდში, საბჭოთა კავშირის მშვიდობის ფონდში, საბჭოთა კავშირის კულტურის ფონდში, საბჭოთა კავშირის მოწყალებისა და ჯანმრთელობის ფონდში, საქართველოს მოწყალებისა და ჯანმრთელობის ფონდში, საქართველოს დემოგრაფიული საზოგადოების დემოგრაფიულ ფონდში, საქართველოს ძეგლთა დაცვის ფონდში, 9 აპრილს უდანაშაულოდ დაღუპულთა მემორიალის აგების ფონდში, სხვა ანალოგიურ ფონდებსა და ზოგიერთი საქველმოქმედო მიზნებისათვის, აგრეთვე შემოსავლის ის ნაწილი, რომელიც დახარჯულია გარემოს დაცვისათვის.

2. კოოპერატივების საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთები განისაზღვროს კოოპერატივების საქმიანობის სახეების მიხედვით შემდეგი ოდენობით:

კოოპერატივების საქმიანობის სახეები	კოოპერატივების საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთის ოდენობა (პროცენტები შემოსავლის მიმართ)
I. სახალხო მოხმარებისა და საწარმოო-ტექნიკური დანიშნულების საქონლის წარმოება:	
მეორეული ნედლეულისა და წარმოების ნარჩენებისაგან დამზადებული საქონელი	10
სრულფასოვანი ნედლეულისა და მასალებისაგან წარმოებული საქონელი	20
II. ინვალიდებისა და ხანდაზმულებისათვის სპეციალური დანიშნულების საქონლის წარმოება	5
III. ეროვნული ტანსაცმლის, თაესაბურეების, მუსიკალური ინსტრუმენტების, საოჯახო ნივთებისა და სხვა საყოფაცხოვრებო საქონლის, ეროვნულ-ტრადიციული და ხალხური რეწვის ნაწარმის დამზადება	2
IV. მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურება:	
სამუშაოების შესრულება და მომსახურების გაწევა უშუალოდ მოსახლეობისათვის	15
სამუშაოების შესრულება და მომსახურების გაწევა საწარმოების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისათვის	20
V. მოსახლეობის ავტომანქანებით მომსახურება:	
მგზავრთა გადაყვანა	20
ტვირთის გადაზიდვა	25
VI. სამედიცინო მომსახურება	15
VII. სპორტულ-გამაჯანსაღებელი მომსახურეობის ორგანიზაცია	10
VIII. სამშენებლო მასალებისა და კონსტრუქციების წარმოება:	
მოსახლეობისათვის რეალიზაციის პირობებში	10
საწარმოების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისათვის რეალიზაციისას	20
IX. მეორეული რესურსების, წარმოებისა და საკვები პროდუქტების ნარჩენების (საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ჩათვლით) დამზადება, გადამუშავება და რეალიზაცია	10
X. საპროექტო-საძიებო, საპროექტო-საკონსტრუქტორო სამუშაოების შესრულება, ახალი ტექნიკისა და ტექნოლოგიის დანერგვის, გამოთვლითი, დიზაინისა და არქიტექტურული სამუშაოების შესრულება*	15
XI. სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების შესრულება	10
XII. სამხატვრო-გაფორმებითი სამუშაოების შესრულება	20
XIII. საწარმოო, საგზაო ობიექტებისა და ბინების მშენებლობა და შეკეთება:	
მოსახლეობისათვის	10
სახელმწიფო, კოოპერაციული და საზოგადოებრივი საწარმოების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისათვის*	20
XIV. სავაჭრო, სავაჭრო-შესყიდვითი საქმიანობის ორგანიზაცია	35
XV. საზოგადოებრივი კვება:	
საკუთარი წარმოების ნედლეულისა და მასალების გამოყენების პირობებში	15
შესყიდული ნედლეულისა და მასალების გამოყენებისას	20
XVI. საშუამავლო საქმიანობა:	
მოსახლეობისათვის	25
სახელმწიფო, კოოპერაციული და საზოგადოებრივი საწარმოების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებებისათვის	35
XVII. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოება, გადამუშავება და რეალიზაცია:	
წარმოება და რეალიზაცია	5
გადამუშავება და რეალიზაცია	15
XVIII. ფასიანი კონცერტების, დისკოთეკების, შემოქმედებითი შეჯვედრებისა და გასართობი პროგრამების ორგანიზაცია	35
XIX. სათეატრო და სამხატვრო საქმიანობა	15
XX. მოსწავლეთა და ახიტურიენტთა მომზადება	15
XXI. ინვალიდების, ავადმყოფების, ხანდაზმულებისა და ბავშვების მოვლა-პატრონობა	2
XXII. საზოგადოებრივი სარგებლობის ადგილების დასუფთავება და მათი ნორმალურ სანიტარიულ მდგომარეობაში შენახვა, გარემოს ეკოლოგიური გაბინძურებისაგან გამწმენდი სამუშაოების შესრულება	2
XXIII. საქმიანობის სხვა სახეები	20

*კოოპერატივებს, რომლებიც ასრულებენ ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა დაცვასთან და რესტავრაციასთან დაკავშირებულ სამუშაოებს, საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთი უმცირდებათ 5 პროცენტული პუნქტით.

3. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების მწარმოებელი და გადამამუშავებელი კოოპერატივები (კოლმეურნეობების გარდა), სამშენებლო კოოპერატივები და სამშენებლო მასალების მწარმოებელი კოოპერატივები მუშაობის პირველი ორი წლის განმავლობაში მთლიანად თავისუფლდებიან საშემოსავლო გადასახადისაგან.

4. კოოპერატივები, რომლებიც მესამე პუნქტში არ მოიხსენიებიან, პირველ წელს იხდიან მეორე პუნქტით დაწესებული საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთის 25 პროცენტს, მეორე წელს კი 50 პროცენტს.

5. კოოპერატივებს, რომლებიც ეწევიან მეორე პუნქტის I და XIV ქვეპუნქტებში აღნიშნულ საქმიანობას, ამასთან თვითონ ახდენენ საკუთარი ძალებით წარმოებული და შესყიდული პროდუქციის რეალიზაციას რესპუბლიკის ფარგლებში, გადასახადის განაკვეთი უმცირდებათ 10 პროცენტით.

6. თუ მესამე, მეოთხე და მეხუთე პუნქტებით გათვალისწინებული კოოპერატივები სამი წლის განმავლობაში ვერ შეწყვეტენ თავიანთ საქმიანობას, ისინი დაიბეგრებიან ამ სახეობის კოოპერატივებისათვის დაწესებული გადასახადის სრული ოდენობით მოქმედების მთელი დროის განმავლობაში.

7. კოოპერატივებს, რომლებიც ეწევიან მეორე პუნქტში ჩამოთვლილ საქმიანობას (გარდა II, III, XVII — სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოება და რეალიზაცია, XXI და XXII სახის საქმიანობისა) და საკუთარი წარმოების პროდუქციის (სამუშაოების, მომსახურების) რეალიზაციას ახდენენ სახელმწიფო ფასებში, დამტკიცებული საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთი შეუმცირდებათ 5 პროცენტული პუნქტით.

8. კოოპერატივების ფილიალები (განყოფილებები), რომლებიც განლაგებულია რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ და რომელთაც აქვთ დამოუკიდებელი ან ცალკე ბალანსი და ანგარიში ბანკის განყოფილებებში, საშემოსავლო გადასახადს იხდიან მათი ფაქტობრივი ადგილმდებარეობის მიხედვით, იმ რესპუბლიკის კანონმდებლობის შესაბამისად, რომლის ტერიტორიაზეც ახორციელებენ თავიანთ საქმიანობას.

9. სოფლად მდებარე კოოპერატივებს (გარდა ქალაქების და რაიონული ცენტრების მიმდებარე სოფლებსა და ტრასებზე მდებარე კოოპერატივებისა) საშემოსავლო გადასახადის განაკვეთი შეუმცირდებათ 10 პროცენტით, ხოლო დაშორებულ ან მთიან სოფლებში განლაგებულ კოოპერატივებს — 20 პროცენტით. ქალაქებისა და რაიონების მიმდებარე, აგრეთვე დაშორებული და მთიანი სოფლების ნუხსას ამტკიცებენ შესაბამისი სახალხო დეპუტატთა საქალაქო და რაიონული საბჭოების აღმასკომები.

10. კოოპერატივები, რომლებიც ეწევიან რამდენიმე სახეობის საქმიანობას (მრავალდარგობრივი), ბიუჯეტში საშემოსავლო გადასახადს იხდიან ცალკეული სახეობების მიხედვით.

11. მოსახლეობისა და სახალხო მეურნეობისათვის საჭირო პროდუქციის (სამუშაოების, მომსახურების) წარმოებისა და მისი ფასების (ტარიფების) შემცირების სტიმულირების მიზნით, სახალხო დეპუტატთა ადგილობრივი საბჭოების აღმასკომებს, რომელთა ტერიტორიაზეც რეგისტრირებულია კოოპერატივი, შეუძლიათ შეუმცირონ მათ გადასახადის განაკვეთი ან მთლიანად გაათავისუფლონ გადასახადისაგან ცალკეული კოოპერატივები გარკვეული ვადით. შეღავათები პირველ რიგში ეძლევათ კოოპერატივებს, რომელთა წევრების არანაკლებ 50 პროცენტს შეადგენენ შეზღუდული შრომისუნარიანობის მქონე პირები (ყველა კატეგორიის ინვალიდები, პენსიონერები ასაკის გამო, მოსწავლეები), აგრეთვე იმ კოოპერატივებს, რომლებიც იყენებენ ადგილობრივ და მეორეულ ნედლეულს, აწარმოებენ და ამუშავებენ საკუთარ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციას, ამზადებენ საეკონომიკური დანიშნულების საქონელს ინვალიდებისა და ხანდაზმულებისათვის, ეწევიან მოწყალების სამსახურს, ითვისებენ მოღალი ხარისხის ახალ პროდუქციას, რომელიც დაკავშირებულია წარმოების გაზრდილ ხარჯებთან.

12. კოოპერატივები მოვალენი არიან საფინანსო ორგანოებს წარუდგინონ შემოსავლების დეკლარაცია არა უგვიანეს მომდევნო კვარტალის პირველი თვის 15 რიცხვისა. დეკლარაციის წარდგენის წესსა და ფორმას ადგენს სსრ კავშირის ფინანსთა სამინისტრო.

13. საშემოსავლო გადასახადს კოოპერატივი იხდის კვარტალში ერთხელ, არა უგვიანეს მომდევნო კვარტალის პირველი თვის 20 რიცხვისა. გადასახადის გამოანგარიშებასა და გადახდას თვით კოოპერატივი ახდენს.

14. კოოპერატივს ეკისრება პასუხისმგებლობა საშემოსავლო გადასახადის გამოანგარიშების სისწორისა და დროულად გადახდისათვის. დასაბეგრი შემოსავლის დამალვის ან შემცირების შემთხვევაში კოოპერატივი იხდის დამალული (შემცირებული) შემოსავლის მთელ თანხას მისი მიღების დროის მიუხედავად, აგრეთვე ჯარიმას ამ თანხის ოდენობით, ხოლო ამგვარი ქმედების განმეორების შემთხვევაში ჯარიმის გადახდევინება მოხდება ამ თანხის ორმაგი ოდენობით. დამალული (შემცირებული) შემოსავლის თანხა და ჯარიმა გადახდილი უნდა იქნეს 5 დღეში დარღვევის გამოვლენის მომენტიდან.

15. დადგინდეს, რომ თუ კოოპერატივი დროულად არ გადაიხდის ბიუჯეტში საშემოსავლო გადასახადის თანხას, დაერიცხება საურავი გადასახადილი თანხის 0,05 პროცენტის ოდენობით — ვადის გადაცილების ყოველი დღისათვის.

გადასახადის თანხა, აგრეთვე დამალული (შემცირებული) შემოსავალი და ჯარიმა შემოსავლის დამალვისათვის (შემცირებისათვის), რომლებიც შეტანილი არ არის დადგენილ ვადაში, კოოპერატივებს გადახდებათ საფინანსო ორგანოების განკარგულებით უდავო წესით.

16. საშემოსავლო გადასახადის თანხა, დამალული (შემცირებული) შემოსავლის თანხა და ჯარიმა შემოსავლის დამალვისათვის (შემცირებისათვის) გადაირიცხება იმ რაიონის ან ქალაქის ბიუჯეტში, რომლის სახალხო დეპუტატთა საბჭოს აღმასკომმა გაატარა რეგისტრაციაში აღნიშნული კოოპერატივის წესდება, ხოლო კოოპერატივების კავშირებსა და გაერთიანებებს გადასახადების თანხები შეაქვთ რაიონის ან ქალაქის ბიუჯეტში მათი ადგილსამყოფელის მიხედვით.

17. კონტროლს კოოპერატივების საშემოსავლო გადასახადის გამოანგარიშების სისწორისა და გადახდის დროულობის, დეკლარაციების შედგენის სისწორისა და წარდგენის დროულობისადმი ახორციელებენ საფინანსო ორგანოები. კოოპერატივებმა საფინანსო ორგანოების მოთხოვნით უნდა წარადგინონ ყველა დოკუმენტი, რომელიც საჭიროა დასაბეგრი შემოსავლის ოდენობისა და გადასახადის თანხის განსაზღვრის სისწორის შესამოწმებლად.

18. კოოპერატივების საშემოსავლო გადასახადის გადახდევინების დროს დაშვებული საფინანსო ორგანოების თანამდებობის პირთა არასწორი მოქმედების გასაჩივრება წარმოებს სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1981 წლის 26 იანვრის ბრძანებულებით დამტკიცებული ვადაზე შეუტანელი გადასახადებისა და არასაგადასახადო გადასახდელების გადახდევინების შესახებ დებულებით განსაზღვრული წესით.

19. ეს ბრძანებულება სამოქმედოდ შემოღებულ იქნეს 1989 წლის 1 ოქტომბრიდან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე
ო. ჩერქეზიანი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი
ვ. კვარაცხელია.

თბილისი. 1989 წლის 1 სექტემბერი.

სიტყვა პარტიის ეროვნულ პლატფორმაზე

საჭიროა რადიკალური ცვლილებები

პარტიის ეროვნული პლატფორმის გამოქვეყნებული პროექტი ნინაალმდეგობრივია. შესავალში განცხადებულია, რომ საჭიროა ეროვნულ საკითხში რადიკალური ღონისძიებების გატარება, მომდევნო ტექსტში კი ამაზე ლაპარაკი აღარ არის.

საჭირო იქნებოდა ცენტრალურ კომიტეტს მოსკოვში მოეწვია ყველა ერის დელეგაცია (არა მხოლოდ პარტიული მუშაკები, არამედ სხვადასხვა ფენის წარმომადგენლები), მოესმინა მათთვის, გაეგო მათი სანუხარი თუ საზრუნავი, მერე შეექმნა ობიექტური კომისია ისევ ყველა ერის წარმომადგენლობით და ამის საფუძველზე მიეღო პროექტის ტექსტიც და შემდეგ პლენუმის გადაწყვეტილებაც, რომელშიც გათვალისწინებული იქნებოდა ერების თვალსაზრისი.

თუ ნამდვილად გვსურს საბჭოთა კავშირში ერთა ურთიერთობის მოგვარება და სამართლიან საფუძველზე მისი გადაჭრა, საჭიროა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმის მოწვევის გადავადება, რათა საკითხი მაღალ დონეზე მომზადდეს. ვიმეორებ, საჭიროა ერების დელეგაციების შეკრება, მათი მოსმენა, მეცნიერების მონაპოვართა გამოყენება და მხოლოდ ამის შემდეგ ამ სათუთი საკითხის განხილვა. ჯობს არ ავჩქარდეთ, ვინემ ნაჩქარევად მივიღოთ ისეთი გადაწყვეტილებები, რომლებიც არავის არგებს და პრობლემა ღიად დარჩება.

რადიკალურ ცვლილებებს რომ მოვითხოვ, მხედველობაში მაქვს ის რეალობა, რომელიც საბჭოთა კავშირში არსებობს ერებს შორის უფლებრივი ვითარების თვალსაზრისით. სიტყვით სსრ კავშირში ყველა მოკავშირე რესპუბლიკა თანასწორუფლებიანია, რეალურად კი ყველა რესპუბლიკაზე მომგებიანი მდგომარეობა აქვს რუსეთს. ეს არ გამომდინარეობს პატიოსანი და კეთილი რუსი ადამიანის ბუნებიდან, იგი ემყარება სახელმწიფოს იმ სტრუქტურებს, რაც ჩვენში არის. სახელმწიფოშიც და პარტიაშიც მოქმედებს წესი უმცირესობის დაქვემდებარებისა უმრავლესობისადმი. მაგრამ რადგან რუსეთი ყოველთვის უმრავლესობას წარმოადგენს, ამიტომ მცირერიცხოვანი ერები ყოველთვის ნამგებიან მდგომარეობაში რჩებიან მრავალრიცხოვანი ერის წინაშე. ამ რიცხობრიობის გაფეტიშების წესი მექანიკურად ინვევს ერთი ერის უპირატესობას სხვა ერებთან შედარებით.

სად არის ჭეშმარიტი გამოსავალი? საჭიროა საკავშირო ორგანოები (ჯობია სამოკავშირეო ეწოდოს) შეიქმნას არა ერების რიცხობრივი ნიშნის მიხედვით, არამედ ყველა მოკავშირე რესპუბლიკას სამოკავშირეო ხელისუფლებაში ჰყავდეს წარმომადგენელთა თანაბარი რიცხვი პარიტეტულ საწყისზე. თუ ვინმეს უჭირს ამის გაგება და ნარმოდგენა, მივუთითებ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მაგალითზე. იქ პატარა ლუქსემბურგსაც და უდიდეს ჩინეთსაც თითო ხმა აქვთ, ე. ი. თანასწორი უფლებებით არიან წარმოდგენილნი. თუ ჩვენს ქვეყანაში გაბატონებული რიცხობრივი უპირატესობის პრინციპი არ შეიცვლება პარიტეტული პრინციპით, ეროვნული საკითხი არ გადაიჭრება.

ანალოგიური ვითარებაა პარტიაშიც. რა გამართლება აქვს რესპუბლიკების კომპარტიების არსებობას, თუ თითოეულ მათგანს პარტიის წესდებით მინიჭებული აქვს მხოლოდ საოლქო ორგანიზაციის უფლება? ნუთუ სამართლიანია, რომ ტამბოვის საოლქო კომიტეტს და საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტს თანაბარი უფლებები აქვთ? როგორღა გამოხატოს, განახორციელოს საქართველოს კომპარტიამ და მისმა ცენტრალურმა კომიტეტმა ქართველი ერის ინტერესები, თუ მას ამისი უფლება თვით წესდებით აქვს ნართმეული? აკი ათეულობით წლების მანძილზე ვერც ახორციელებდა ამ მისიას. უმრავლესობას უმცირესობა შეიძლება ემორჩილებოდეს ერთი ერის შიგნით და არა კავშირის მასშტაბით; სხვანაირად, ცხადია, და

ლუი ლე ფური

საქართველო და საერთაშორისო უფლება

მაგრამ სინამდვილეში მოხდა სულ წინააღმდეგი; რუსეთმა უარყო ხელშეკრულობის მე-12 მუხლი, რომელიც მოითხოვდა, რომ ვალდებულებათა ყოველგვარი შეცვლა უნდა მომზდარიყო ორივე მხრის შეთანხმებით, — და ცალმხრივი გადაწყვეტილებით რამდენიმე წლის შემდეგ მოახდინა უბრალოთ საქართველოს სრული ანექსია. ეს ანექსია გამოცხადდა ორი მანიფესტით — პირველი გამოქვეყნა იმპერატორმა პავლემ 1801 წ. 28 იანვარს, ხოლო მეორე, რომელიც ადასტურებდა პირველს, — ალექსანდრე პირველმა იმავე წლის 18 სექტემბერს.

ამგვარად რუსეთმა ცალმხრივი აქტებით მიითვისა უფლებები, რომლებიც მას არ ჰქონდა პროტექტორატის ხელშეკრულებით. ეს გარემოება უფლებას აძლევდა საქართველოს გაუქმებულად ეცნო ხელშეკრულობა და თავისი თავი სრულიად განთავისუფლებულად ყოველი ვალდებულობისაგან რუსეთის მიმართ. ვატტელი აქაც იმავე აზრისაა; თავის ნაშრომის 198 პარაგრაფში სწერს: „იმავე პრინციპის ძალით, რომელიც ანთავისუფლებს ერთს მხარეთაგანს, როცა მეორე არ ასრულებს თავის მოვალეობას, ან უფრო ძლიერი ცთილობს დაიკისროს სუტეს მხარეს უფრო მეტი ვალდებულება, ვიდრე ნაგულისხმევია პროტექტორატის თუ დაქვემდებარების ხელშეკრულობაში, — ამ უკანასკნელს მხარეს შეუძლია ხელშეკრულობა გაუქმებულად ჩასთვალოს და იზრუნოს თავის მდგომარეობისათვის, როგორც თვით განსაჯავს. საქმეს რომ სხვანაირად შეეხედოთ, მაშინ სუტს ერს ყოველთვის დაღუპავდა ხელშეკრულობა, რომელსაც მან მამართა სწორედ თავის დასაცავად, და ის რომ შებორკილი დარჩეს მიღებულ ვალდებულებით, როცა მფარველი მხარე არ ასრულებს თავის ვალდებულებას, ხელშეკრულობა გახდებოდა მისი დასაჭერი მახე" (Despagnet, 401; Nippold, 42).

მაშასადამე უდავოა, რომ რაკი რუსეთმა ორჯელ არ შეასრულა თავისი ვალდებულებანი, 1783 წ. ხელშეკრულობა უფლებრივად გაუქმდა. საქართველომ თეორიულად დაიბრუნა სრული თავისი დამოუკიდებლობა. ხოლო ის თუ ვერ სარგებლობდა ამ დამოუკიდებლობას, მხოლოთ იმიტომ, რომ რუსეთმა მოახდინა მისი ოკუპაცია თავის ჯარით.

ძალაზე დამყარებული ანექსია დაეკანონა 1783 წლის ორმხრივი ხელშეკრულობისაგან წარმომობილ პროტექტორატის რეჟიმის ალაგას და შეიქმნა მდგომარეობა ფაქტისა, ნაცვლად წინანდელის იურიდულისა, რა იურიდული შედეგები აქვს ამ ანექსიას? შევნიშნოთ ყოვლის უწინარეს, რომ საქართველოს ანექსია არასოდეს უცვნიათ უცხოეთის სახელმწიფოებს, რომელთაგან ინგლისმა, საფრანგეთმა, ოსმალეთმა და სპარსეთმა პირიქით ფორმალური პროტესტებიც განაცხადეს ამ ფაქტის წინააღმდეგ. 1856 წ. ყირიმის ომის დროს საფრანგეთმა, ინგლისმა და ოსმალეთმა აღუთქვეს საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენა. საფრანგეთის წარმომადგენელი გრაფი მეფური სწერდა 1855 წ. 25 დეკემბერს: „დამოუკიდებლობა, წარმატება — აი, რა მოგვაქვს ჩვენ თქვენთვის. ევროპას უნდა, რომ თქვენ შემოხვიდეთ განთალებულ ერთა დიდ ოჯახში". ოსმალეთის ჯარის გენერალისსიმუსი კი თავის მხრით სწერდა 1855 წლ. 31 ნოემბერს: „მათი (მოკავშირე სახელმწიფოების) სურვილია, რომ სამეგრელო (სამეგრელო მაშინ ჯერ კიდევ არ იყო მთლად დამორჩილებული რუსეთის მიერ). და მისი შეზობელი მხარეები იყვნენ დამოუკიდებლნი რუსეთისა და სხვა სახელმწიფოსაგან, იყვნენ თავისუფალნი და ყაიდეთ საკუთარი თავერობანი".

ბოლოს საქართველოს საკითხი დაისვა ხელახლა პარიზის კონგრესზე 1856 წ. 1856 წლის 1 მარტს პროტოკოლში ვკითხულობთ: „ბ. გრაფი ვალევსკი, საფრანგეთის დელეგატი, აცხადებს, რომ მოკავშირე სახელმწიფოები მოითხოვენ, რათა სპეციალურად იქნეს განხილული შავი ზღვის ალმოსავლეთად მდებარე ტერიტორიების მდგომარეობა". ცხადია, ეს ნაფლისმეტი იყო საქართველო. სამწუხაროთ ეს საკითხი არ იქნა განხილული კონგრესზე, მაშინდელი საერთო ვითარება ხელს არ უწყობდა ამას.

მაგრამ მთავარი ისაა, რომ ქართველი ერი არასოდეს შერიგებია თავის ქვეყნის იძულებით ოკუპაციას. ძნელია ჩამოთვლა ქართველი ერის ყველა აჯანყების და განმათავისუფლებელ ბრძოლის დამპყრობელის წინააღმდეგ, რასაც მოსდევდა ყოველთვის საშინელი რეპრესიები. აჯანყება აფეთქებდა ხან ერთის ალაგს, ხან მეორეს — ასე იყო მთელი მე-19 საუკუნის სიგრძეზე — 1802 წ., 04, 12, 19, 32, 78 წ. და ბოლოს 1905 წელს. 1907 წ. ქართველმა ერმა პეტიციით მიმართა ჰააგის სამშვიდობო კონფერენციას, სადაც ამბობდა, თუ რა დევნას განიცდიდა რუსეთისაგან, და მოითხოვდა თავის უფლებათა აღდგენას.

თუ ამ ფაქტებზე შევხედეთ, მხოლოდ იმიტომ, რომ არიან იურისტები, რომლებიც უარყოფენ საქართველოს დამოუკიდებლობას (Von Liszt, Die Volkerrechtfiche Stellung der Republik Georgien, ბერლინი, 1918). ამ იურიდიულ არგუმენტაციას ისინი უპირდაპირებენ „ფაქტის ნორმატივულ ძალას" normative kraft des Faktischen); ფაქტი ჰქმნის და სპობს უფლებასო. ის ფაქტი, რომ რუსეთმა, ერთ საუკუნეზე მეტია, დაიპყრო საქართველო და მფარველობაშა ყოფილი სამეფო გადააქცია რუსეთის გუბერნიებად, — საკმაოა იმისთვის, რომ დაუკარგოს ძალა წინანდელ ხელშეკრულობათ და შექმნას ახალი იურიდიული მდგომარეობა. ეს ნიშნავს ვადის გადასულობის მცნების შეტანას საერთაშორისო უფლებაში (იხ. ამ საგნის მეტად სწორა განხილვა P. Fauchille, Traité de droit international public, ტ. I, წ. 2, გვ. 754. აგრეთვე ჩემი Précis de droit International public. 1931. № 105, 106 და 686). ხოლო ჩვენ არ გვინდა აქ ვიდავოთ ამ საკითხზე და რაც უნდა მოსაზრებანი იქნეს წარმოდგენილი ამის თაობაზე, საკმარისია ამის აღნიშვნა, რომ პოზიტივურ საერთაშორისო უფლებას · ვადის გადასულობის (ფლობელობის ხანგრძლივობის) მცნება არასოდეს დაუმუშავებია; მეტაც შეიძლება ითქვას, მას იგი დღემდის არ უცვნია. უეჭველია, არიან ავტორები, რომელთაც სურთ შეიტანონ საერთაშორისო უფლებაში თვით შეძენა ტერიტორიისა ხანგრძლივი ფლობელობის შეშწეობით (Cf. Audidet, La prescription acquisitive en droit international public, დასახელ. Revue-ში, ტ. III გვ. 313; Lawrence, op. cit. პარაგ. 78; Oppenheim, op cit; ტ. I, პარაგ. 242 sq.; Fiore, Droit international public, trad. Pradier-Fodére, გვ. 389 sq.; Calvo, Droit international théorique et pratique. 4 გამოცემა, 1887-1888, ტ. I, გვ. 317; Pradier-Fodéré, Traite de droit international public européen et américain, 1885-1894. ტ. II, № 825: P. Fauchille, op. cit., გვ. 755. იხ. წინააღმდეგ Von Holtzendorff, Handbuch das Volkerrechts, ტომი II, გვ. 255; Mérignhac, Traité de droit public international, 3 ტომი, 1905-1912, 2 ნაწ., გვ. 417; Von Ulmann, op. cit, პარაგ. 92). ეს უკანასკნელი იქნებოდა საერთო ინსტიტუტი როგორც საერთაშორისო ისე კერძო უფლებისთვის. ხანგრძლივი და მშვიდობიანი ფლობელობის უზრუნველყოფა ერთი აუცილებელ პირობათაგანაა სოციალურ მშვიდობიანობისთვის როგორც საერთაშორისო წესიერებისა, ისე საშინაოსთვის.

მაგრამ თანამედროვე საერთაშორისო უფლების არ მოეპოვება ხანგრძლივი ფლობელობის შესახებ არავითარი გარკვეული წესა, თუ როგორ უნდა გამოვიყენოთ შემოერიებული ხალხის დათანხმებას, ყოველს შემთხვევაში ჩუმს. ფლობელობა არა მშვიდობიანი, რომელიც მხოლოდ ძალას ემყარება, მნიშვნელობას უკარგავს დროს; ასეთივე გავლენა აქვს ფლობელობის შეწყვეტას ფორმალური ოპოზიციით, შემოერთებული ხალხის აჯანყებით. ხოლო ჩვენ ვიცით, რომ საქართველოს შესახებ, ეს ფლობელობა არ ყოფილა არც მშვიდობიანი, არც შეუწყვეტელი; ერის მუდმივი ამბოხებანი დამჩაგვრელის წინააღმდეგ და პროტესტები არ აძლევენ ნებას რუსეთს, გამოიყენოს თავის სასარგებლოთ ხანგრძლივი ფლობელობა.

საჭიროა აგრეთვე, მფლობელმა სახელმწიფომ რომ გამოიყენოს ფლობელობის ხანგრძლივობა, მან თვითონ არ უნდა შესცვალოს ფლობელობის ხასიათი. თუ სახელმწიფო სრულებით დაეპატრონება ტერიტორიას, რომელსაც ფლობს იურიდიულად მხოლოთ შეზღუდული უფლებით, და ყოველ შემთხვევაში შინაგანი სუვერენობა ეკუთვნის მეორე სახელმწიფოს, ამ შემთხვევაში მას არ შეუძლია შეიძინოს ტერიტორია ფლობელობის ხანგრძლივობით. „სახელმწიფოს, ამბობს Fauchille, ისე როგორც კერძო პიროვნებას, არ შეუძლია შეძენა უფლების წინაარმდეგ, შეუძლებელია თავის ნებით შეცვლა თავის ფლობელობის მიზეზისა და პრინციპისა". „თუ პრტექტორი სახელმწიფო, დასძენს გამოჩენილი სჯულმეტყველი, შთანთქავს იმ სახელმწიფოს მთავრობას და ადმინისტრაციას, რომელიც მის მფარველობის ქვეშაა, და დაუტოვებს მას მარტო ნომინალურ დამოუკიდებლობას, ესეთი ფლობელობა რაც უნდა ხანგრძლივი იყოს, ვერ მიანიჭებს მას სუვერენობას დაკავებულ ტერიტორიაზე" (Fauchille, გვ. 760). ესევეა იმ შემთხვევაშიც, როცა საქმე გვაქვს უფლების უფრო მძიმე დარღვევასთან, როცა მაგალითად მფარველი სახელმწიფო, როგორც ეს მოხდა საქართველოს მიმართ, სრულებით აუქმებს მფარველობის ქვეშ მყოფ სახელმწიფოს დამოუკიდებლობას და გადააქცევს მას თავის პროვინციად.

III.

საერთაშორისო თვალსაზრისით რუსეთის მიერ მოხდენილ ანექსიას ის ფაქტიური შედეგი ჰქონდა, რომ საქართველომ დაკარგა საერთაშორისო უფლების პიროვნების ღირსება. სახელმწიფოთა წარმოშობა და გაქრობა პოზიტივური საერთაშორისო უფლების შეხედულებით არიან მარტო ფაქტები, რომელთაც იგი აღნუსხავს მხოლოდ. მაგრამ ფრიად მნიშვნელოვანია საქართველოსთვის, რომ მიუხედავად ფაქტიური მდგომარეობისა მან შეინახა თავისი იურიდული სახე დამოუკიდებლობისა: სახელმწიფო შეიძლება აღარ არსებობდეს როგორც ასეთი, მაგრამ მას შეუძლია აღსდგეს და მაშინ დიდი მნიშვნელობა ექნება იმას, რომ საშუალება აქვს დაამტკიცოს თავის უფლებას გაგრძელება (Rivier, გვ. 95 და სხ.). მაშინ დაისმება საკითხი არა ახალი სახელმწიფოს შექმნისა, არამედ წინად არსებული სახელმწიფოს აღდგენისა, რასაც ეელინეკი სრული სისწორით უწოდებს „საერთაშორისო იურიდიულ პიროვნების აღდგენას" (Das Wiederaufleben einer völkerrechlichen Persönlichkeit).

სწორედ ეს მოხდა საქართველოსთვის. 1917 წ. ნოემბრის ბოლშევიკური გადატრიალების შემდეგ რუსეთში, უკანასკნელის ხელისუფლება საქართველოში მოისპო. საქართველო, ისე როგორც ამიერკავკასიის სხვა სახელმწიფონი, ჩამოშორდა დიდს იმპერიას, რომელიც ირღვეოდა. 1918 წ. მაისს 26 საქართველოს საერო ყრილობის არჩეულმა ეროვნულმა საბჭომ გამოაცხადა საქართველოს დამოუკიდებლობა, და ეს ამბავი ჯეროვანის წესით ეუწყა ყველა უცხოელ სახელმწიფოს.

არის აქ ჩვენს წინაშე ახალი სახელმწიფოს წარმოშობა, თუ უკეთ ხელახალი გამოცხადება სახელმწიფოსი, რომელიც 1801 წლამდის არსებობდა? იმის შემდეგ, რაც ზემოთ უკვე განვიხილეთ, პასუხი საეჭვო აღარაა: ჩვენ საქმე გვაქვს უკვე წინად არსებულ საქართველოს სახელმწიფოს აღდგენასთან. მისი არსებობის განგრძობა ყოველთვის უზრუნველყოფილი იყო სახელმწიფოს იმ ორი არსებითი ელემენტის მუდმივობით, რომელთაც წარმოადგენენ ტერიტორია და მოსახლეობა. სრულიად სუვერენულ სახელმწიფოს შესადგენად საქართველოს აკლდა მესამე მთავარი ელემენტი სახელმწიფოსი — სუვერენული მართველობა. რუსული ხელისუფლების დამხობამ და საქართველოს მთავრობის მოწყობამ შეავსეს ეს ნაკლი და ამ რიგად საქართველოს აღდგენა, როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფოსი, გახდა შესრულებული ფაქტი („შესაძლებელია აგრეთვე, რომ მომკვდარი სახელმწიფო ისევ გაცოცხლდეს, თუ შეკავშირების ელემენტები კვლავ შეიქმნებიან" (ეელინეკი, ნაწ. 1. სახელმწიფოს საზოგადო თეორია, გვ. 440). აღდგენა პოლონეთის, ირლანდიის, ჩეხოსლოვაკიის და სხვ., რომლებიც საუკუნეზე მეტი იყვნენ უცხოელთა ოკუპაციის ქვეშ, ამ აზრს ადასტურებენ.

დამოუკიდებლობის გამოცხადება დაადასტურა დამფუძნებელმა კრებამ 1919 წ. 12 მარტს. ამ კრების არჩეულს კომისიას დაევალა ახალი რესპუბლიკის კონსტიტუციის · პროექტის შემუშავება. 1921 წ. თებერვლის 22-ს დამფ. კრებამ მიიღო საბოლოო ტექსტი კონსტიტუციისა, რომელიც ამყარებდა პარლამენტარულ დემოკრატულ რესპუბლიკას. საკანონმდებლო ხელისუფლება ეკუთვნოდა საყოველთაო, თანასწორ, პირდაპირ, ფარულ და პროპორციულ კენჭის ყრით არჩეულ პარლამენტს (მ. 4); აღმასრულებელი ხელისუფლება ეკუთვნოდა „რესპუბლიკის მთავრობას" (მ. 66)), რომლის თავმჯდომარეს სახელმწიფო და იკისრა ვალდებულება პატივი სცეს მის დამოუკიდებლობას. ჩვენ მალე ვნახავთ, თუ რამდენად შეასრულა მან ნაკისრი ვალდებულება. მაგრამ მიუხედავად ამისა, რუსეთის შეხედულობით, საქართველოს იურიდიული მდგომარეობა იყო შეუვალი.

ამ ცნობას წინ და შემდეგაც საქართველო იცვნეს სხვა სახელმწიფოებმა, კერძოდ მოკავშირე სახელმწიფოებმა. საქართველოს დამოუკიდებლობა იცნო de facto 1920 წ. იანვრის 11-ს ვერსალის კონფერენციის უმაღლესმა საბჭომ, ე. ი. საფრანგეთმა, ინგლისმა, იტალიამ, ბელგიამ და იაპონიამ. იმავე საბჭომ 1921 წ. იანვრის 27-ს აღიარა ეს დამოუკიდებლობა de jure (თუ რა განსხვავებაა de facto და de jure-ს ცნობას შორის, ამის შესახებ ნ. ჩემი Precis de Droit internat. № 597). საქართველოს დამოუკიდებლობა იცნეს აგრეთვე სხვა სახელმწიფოებმაც, სახელდობრ პოლონეთმა, რუმინეთმა, ლუქსემბურგმა, გერმანიამ, ავსტრიამ, არგენტინამ, მექსიკამ, პანამამ, ჰაიტიმ, ოსმალეთმა, სიამმა და ლიბერიამ.

ნაციათა ლიგის კრების პირველ სესიაში 1920 წ. განხილულ იქნა საკითხი საქართველოს მიღების შესახებ. საქართველოს დელეგაციამ საშუალება ! კონფერენციაზე, 1919 წ. 26 მაისს წარადგინა საქართველოს მთავრობის სახელით მოთხოვნა, რათა დაშვებული ყოფილიყო წევრად თანაბრად ნაციათა ლიგის პაქტის პირობებისა. ამ საგნის განხილვის დროს როგორც მეხუთე კომისიაში ისე ლიგის საერთო კრებაზე არც ერთს წევრს არ გამოუცხადებია პრინციპიალურა წინააღმდეგობა საქართველოს დაშვებისა. კრებამ მაინც, თანაბმად კომისიის წინადადებისა, გადაწყვიტა საქმის გადადება (1920 წ. 16 დეკ. გადაწყვეტილება. 23 სახელმწიფოში, რომელთაც ხმა მისცეს, 10 დაშვების მომხრე იყო, 13 წინააღმდეგი; 19 სახელმწიფომ თავი შეიკავა ან არ დასწრებია. Journal officiel de la S. D. N. Actes de la I-re assemblée, 1920, გვ. 633. მხარის დამცერი მეტი იყო პროპორციულად ვიდრე ბალტიის სახელმწიფოებისთვის, რომელთა მიღების თხოვნა აგრეთვე გადადებულ იქნა, მაგრამ რომელნიც დღეს ლიგის წევრენა არიან). გადადების მოსაზრება ის იყო, რომ საქართველო, როგორც მეზობელი საბჭოთა რუსეთისა, რომელიც ნაციათა ლიგის გავლენის გარეშე იმყოფებოდა, საფრთხეში იყო ჩავარდნილი რუსეთის აგრესიობათ. პაქტის მეათე მუხლის ძალით, რომელიც უზრუნველყოფს ყველა წევრის ტერიტორიის მთლიანობას და პოლიტიკურ დამოუკიდებლობას, ნაციათა ლიგა ვალდებული იქნებოდა დახმარება აღმოეჩინა საქართველოსთვის განსაცდელის დროს. ხოლო ლიგას არ მოეპოვებოდა საშუალება ნამდვილი დახმარების გასაწევად და ეს შეუძლებლობა ზიანს მიაყენებდა მის (ლიგის) ავტორიტეტს.

რაც უნდა იყოს წონა ამ მოსაზრებისა, რომელიც შეიძლებოდა წამოეყენებინათ სხვა სახელმწიფოების წინააღმდეგ და არა საქართველოსი, საჭიროა აღვნიშნოთ, რომ საქართველოს მოთხოვნა არ ყოფილა უკუგდებული საბოლოოთ, არამედ იყო მხოლოთ გადადებული. კრების მომავალ გადაწყვეტილების ! მოლოდინში, საქართველოს მინიჭებული ჰქონდა უფლება, თუ ამის სურვილს გამოაცხადებდა, მიეღო მონაწილეობა, როგორც ნაციათა ლიგის წევრებს, ქენევის დაწესებულების ტექნიკურ ორგანიზაციებში, განსაკუთრებით შრომის საერთაშორისო კონფერენციაში (J. O. de la S. D. N. Actes 1920. გვ. 634).

საქართველოს იურიდიული მდგომარეობა საერთაშორისო უფლების თვალსაზრისით მისი სრული დამოუკიდებლობის წლებში იყო ასეევე ნათელი, როგორც შინაგან საზოგადოებრივ უფლების თვალსაზრისით, ცნობამ მრავალ უცხოელ სახელმწიფოს მიერ საქართველოს ნაციათა ოჯახში დაბრუნების საშუალება მისცა; იგი კვლავ გახდა საერთაშორისო უფლების სუვერენული პიროვნება.

პუბლიკაცია მოამზადა
გურამ შარაძემ.

(გაგრძელება იქნება).

გამქაფრეგული საკითხი და იურიდიული უფლებამოსილება

მასალები საქართველო-რუსეთის 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულების ისტორიისათვის

ფერილი მეშვიდე

„ფაქტის ნორმატივული ძალის" საბუთი უვარგისია, ყოველ შემთხვევაში იმ მდგომარეობისთვის, რომელსაც ჩვენ აქ ვეხებით. საქართველოს ფლობელობა რუსეთის მიერ, თუმცა ღა ერთ საუკუნეზე მეტს გაგრძელდა, არაა საკმარისი, რომ რუსეთმა მოიპოვოს სუვერენობა საქართველოზე. აქ აყო წმინდა ფაქტის მდგომარეობა, რომელსაც არ შეეძლო ეფნო საქართველოს უფლებისთვის. ამგვარად, როგორც ეს თქვა სრულიად სამართლიანად ეელინეკმა, „უნდა კარგად გავარჩიოთ თვალსაზრისი პოლიტიკური და თვალსაზრისი იურიდიული. იურიდულ დამოუკიდებლობას შეუძლია სრული თანაარსებობა მეტად ფართო პოლიტიკურ დამოკიდებულებასთან. ამ განსხვავებას, პრაქტიკული თვალთსაზრისით, დიდი მნიშვნელობა აქვს: როცა სახელმწიფო იურიდულად დამოუკიდებელია, რაც უნდა ძლიერი იყოს მის. ფაქტიური დამოკიდებულება, იგი სუვერენულია და შეუძლია მოითხოვოს ყველა ის უფლება, რომელიც მას ეკუთვნის საერთაშორისო სამართალით" (G. Iellinek, L'Etat moderne et son droit, ნაწ. 2, Theorie juridique de l'Etat, გვ. 507).

ეს დებულება სავსებით შესაფერია საქართველოს ვითარებისთვის: უბრალო და წმინდა ანექსია რუსეთის — მფარველი სახელმწიფოს მიერ, რომელმაც წინააღმდეგ ამისა დახმარება აღუთქვა, იურიდულად უბრუნებს საქართველოს წინანდელს სუვერენობას, რომლის მოსპობა არ შეეძლო სხვა აუცილებელ თვისებებსაც მოკლებულ ფლობელობის ხანგრძლივობას.

„ფაქტის ნორმატივული ძალის" საბუთი უვარგისია, ყოველ შემთხვევაში იმ მდგომარეობისთვის, რომელსაც ჩვენ აქ ვეხებით. საქართველოს ფლობელობა რუსეთის მიერ, თუმცა ღა ერთ საუკუნეზე მეტს გაგრძელდა, არაა საკმარისი, რომ რუსეთმა მოიპოვოს სუვერენობა საქართველოზე. აქ აყო წმინდა ფაქტის მდგომარეობა, რომელსაც არ შეეძლო ეფნო საქართველოს უფლებისთვის. ამგვარად, როგორც ეს თქვა სრულიად სამართლიანად ეელინეკმა, „უნდა კარგად გავარჩიოთ თვალსაზრისი პოლიტიკური და თვალსაზრისი იურიდული. იურიდულ დამოუკიდებლობას შეუძლია სრული თანაარსებობა მეტად ფართო პოლიტიკურ დამოკიდებულებასთან. ამ განსხვავებას, პრაქტიკული თვალთსაზრისით, დიდი მნიშვნელობა აქვს: როცა სახელმწიფო იურიდულად დამოუკიდებელია, რაც უნდა ძლიერი იყოს მის. ფაქტიური დამოკიდებულება, იგი სუვერენულია და შეუძლია მოითხოვოს ყველა ის უფლება, რომელიც მას ეკუთვნის საერთაშორისო სამართალით" (G. Iellinek, L'Etat moderne et son droit, ნაწ. 2, Theorie juridique de l'Etat, გვ. 507).

ეს დებულება სავსებით შესაფერია საქართველოს ვითარებისთვის: უბრალო და წმინდა ანექსია რუსეთის — მფარველი სახელმწიფოს მიერ, რომელმაც დაპყარა ამისა დახმარება აღუთქვა, იურიდულად უბრუნებს საქართველოს წინანდელ სუვერენობას, რომლის მოსპობა არ შეეძლო სხვა აუცილებელ თვისებებსაც მოკლებულ ფლობელობის ხანგრძლივობას.

„ფაქტის ნორმატივული ძალის" საბუთი უვარგისია, ყოველ შემთხვევაში იმ მდგომარეობისთვის, რომელსაც ჩვენ აქ ვეხებით. საქართველოს ფლობელობა რუსეთის მიერ, თუმცა ღა ერთ საუკუნეზე მეტს გაგრძელდა, არაა საკმარისი, რომ რუსეთმა მოიპოვოს სუვერენობა საქართველოზე. აქ აყო წმინდა ფაქტის მდგომარეობა, რომელსაც არ შეეძლო ეფნო საქართველოს უფლებისთვის. ამგვარად, როგორც ეს თქვა სრულიად სამართლიანად ეელინეკმა, „უნდა კარგად გავარჩიოთ თვალსაზრისი პოლიტიკური და თვალსაზრისი იურიდული. იურიდულ დამოუკიდებლობას შეუძლია სრული თანაარსებობა მეტად ფართო პოლიტიკურ დამოკიდებულებასთან. ამ განსხვავებას, პრაქტიკული თვალთსაზრისით, დიდი მნიშვნელობა აქვს: როცა სახელმწიფო იურიდულად დამოუკიდებელია, რაც უნდა ძლიერი იყოს მის. ფაქტიური დამოკიდებულება, იგი სუვერენულია და შეუძლია მოითხოვოს ყველა ის უფლება, რომელიც მას ეკუთვნის საერთაშორისო სამართალით" (G. Iellinek, L'Etat moderne et son droit, ნაწ. 2, Theorie juridique de l'Etat, გვ. 507).

ეს დებულება სავსებით შესაფერია საქართველოს ვითარებისთვის: უბრალო და წმინდა ანექსია რუსეთის — მფარველი სახელმწიფოს მიერ, რომელმაც დაპყარა ამისა დახმარება აღუთქვა, იურიდულად უბრუნებს საქართველოს წინანდელ სუვერენობას, რომლის მოსპობა არ შეეძლო სხვა აუცილებელ თვისებებსაც მოკლებულ ფლობელობის ხანგრძლივობას.

ეროვნული საქართველო
საქართველო ეროვნულ
9 სექტემბერი

● პაკისტანი

გამოაშკარავდა შეთქმულება

ლონდონი. პაკისტანში გამოაშკარავეს შეთქმულება, რომლის მონაწილეთა მიზანი იყო დაემხოთ პაკისტანის პრემიერ-მინისტრი ბენაზირ ბჰუტო, იუწყება ბაზეთი „ფაინენშლ ტაიმსი", რომელიც იმოწმებს პაკისტანის მინისტრთა კაბინეტის წევრებსა და პაკისტანის დაზვერვას. შეთქმულთა ჯგუფის — გენერლის, აგრეთვე რამდენიმე უფროსი ოფიცრის უნებელყოფა, აღნიშნავს გაზეთი, შეძლეს იმის მეოხებით, რომ მიიღეს შესაბამისი ინფორმაცია ამერიკის შეერთებული შტატების ისლამაბადის საელჩოსაგან. თანამდებობიდან დითხოვეს აგრეთვე სადაზვერვო სამმართველოს დირექტორი აკრამ შეიხი, რომელიც ბენაზირ ბჰუტომ დანიშნა.

პაკისტანში არასტაბილური ვითარების პირველი დამადასტურებელი ნიშნები, წერს „ფაინენშლ ტაიმსი", გამოვლინდა წინა თვეში, როდესაც პაკისტანის მთავრობის მეთაურმა ორი თვით გადადო ყველა ვიზიტი საზღვარგარეთ. აშკარა გახდა, რომ საფრთხე ემუქრებოდა ბ. ბჰუტოს უშიშროებას, ვინაიდან როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე საზღვარგარეთ გაისმოდა მუქარა, მათ შორის ს

მორის ფოცხიშვილი

ახალი ლექსები

არა და არა, არც ისეა, ქართველო, საქმე

თქვი, თვლი თუ არა,
ჭირსა შიგან
ქართველობა
რომ გმართებს
ქართველს, —
სისხლი ქართული
გულგრილობის უფლებას
გართმევს!
შიშის უფლებას
კოხტა გორის თქმულება გართმევს,
იჭვის უფლებას
ამირანის ლეგენდა გართმევს!
სიყვარულს, როგორც
ნებას ქართულს
უნთებდე სანთელს, —
ენა ქართული
უენობის უფლებას გართმევს!
ჯვარი ვაზისა
უმეფრთობის უფლებას გართმევს,
დროშა ქართველისა
უმინნობის უფლებას გართმევს,
გზნება მამრისა
უშვილობის უფლებას გართმევს!
თქვი, სულს უთოვარს
იმედოვანს
ეტყოდე სათქმელს, —
ნდობა ხალხისა
უნდობლობის უფლებას გართმევს!
ბერი თეკდორე
ხორცზე ზრუნვის
უფლებას გართმევს,
დედა თამარი
სისასტიკის უფლებას გართმევს,
წმინდა გიორგი
დამარცხების უფლებას გართმევს, —
არა და არა, არც ისეა,
ქართველო, საქმე!

რწმენით აღსავსეს,
გაუტეხელს,
ჯიშიერს,
ჯანმრთელს,
მიწა ქართული
მათხოვრობის უფლებას გართმევს!
კვლავაც და კვლავაც
გზას უკვლევდე
შენს ჯიუტ მართვეს, —
ჯილაგი შენი
მორჩილების უფლებას გართმევს!
ფრთებით ქართულით
არც რად სცნობდე
შენს ცაზე სხვა ფრთებს, —
ნადიდგორალ ყრმას
დრო ბუზღუნის უფლებას გართმევს!

ითმენდე, მაგრამ
არც არასდროს
ითმენდე ამდენს, —
წიგნი ქართული
უმეცრების უფლებას გართმევს!

ინოდე, ეფენდე
სამწყოს შენსას
ზეგარდმო ნათელს, —
ცეცხლი ქართველთა
ფერფლად ქცევის
უფლებას გართმევს!

არი და არა,
არც ისეა,
ქართველო, საქმე!

●

ტილისმწამებელს
მეგობარი არ ეყავს,
ო, მაგრამ
წამქეზებელი რამდენიც გინდა.

თავისუფლება, როგორც მონობა

ღმერთო, აშორე კაცობრიობას:

თავისუფლება, როგორც მონობა, —
წესრიგი, როგორც უწესრიგობა,
კანონი, როგორც უკანონობა.
უსამართლობა, ვით სამართალი,
დრო, გასუსული, როგორც ობობა,
სინათლე, როგორც უსინათლობა —
მაიმუნობა, როგორც ლომობა,
ერთობა, როგორც ზურგში ჭრილობა
და რწმენა, როგორც ურწმუნოება...

ღმერთო, აშორე,
ღმერთო, აშორე,
ღმერთო, აშორე კაცობრიობას!

წითელი კითხვა

„სად შეეცდით, ანუ
რად შეგვეშალა,
სად ეცდებით, ანუ
რად გვეშლება,
როგორც ყოველთვის?!“

პუბლიცისტური პროტესტი

მეტი იარაღი არ მინდა,
მეტი ლაპარაკიც არ მინდა,
მეტი შეშინებაც არ მინდა,
მეტი „მეგობარიც“ არ მინდა,
მეტი დახმარებაც არ მინდა.
მეტი ჭკუის სნეულიც არ მინდა,
მეტი გამარჯვება კი არა,
განთავისუფლებაც არ მინდა!
შენი არაფერი არ მინდა!

„ჩერნობილი“

ნყეულიმც იყავ,
გონიერთა უგუნურობავ!

კაცი, რომელსაც
არაფერი არ ეხებოდა

მას არაფერი არ ეხებოდა
და არაფერში არ ერეოდა, —
მიზეზ-საბაბი არ ელეოდა
განზე გადგომის...
მშვიდად ცხოვრობდა...

ღვინოს არ სვამდა,
არ ეწეოდა,
სასოწარკვეთას არ ეძლეოდა, —
მგონი არავინ არ ყვარებია,
რომ ყვარებოდა,
გამოტყდებოდა.

ადრე წვებოდა, გვიან დგებოდა,
ბუმბულ-საბანში იკარგებოდა,
სანთელ-საკმეველს არად აგდებდა,
სუფრიდან ადრე იპარებოდა.

საკუთარ ტყავში იმალებოდა.
მეზობლის ამბავს არ კითხულობდა,
არ აკითხავდა ავადმყოფ დედას,
ლექსებს საერთოდ არ კითხულობდა.

არ იღლებოდა, არ ცივდებოდა,
არ ფიორდებოდა, არ წითლდებოდა,
გზაბნეულ მგზავრს კარს არ უღებდა,
საკუთარ სხეულს არ ცილდებოდა.

არ ხუმრობდა და არ ბულბულობდა,
არ აშენებდა, არც რას ანგრევდა,
სანუკვარი მზით არ სულდგმულობდა,
საქართველოს ცით არ კანკალებდა.

არ მოუკითხავს სოფლად ბებია,
იყო, ცხოვრობდა მშვიდი ცხოვრებით,
არც არასოდეს დასიზმრებია
აჯანყებული მეტაფორები.

არ ლოცულობდა, არ მარხულობდა,
ჭირში მყოფ ძმაკაცს არ ნახულობდა,
იყო ჯანზე და გვამს იკაეებდა,
კუნთებს უვლიდა...
ფეხებს ფარჩხავდა...
სხვისგან ერთ კაპიკს არ ისესხებდა,
თუმც საკუთარსაც არ დახარჯავდა.

აცუნდრუკებდა ქვეყნის ჭორები,
უყვარდა ფიქრის ნაცარში ქექვა, —
იყო, ცხოვრობდა თავის ცხოვრებით,
თუ ამ ცხოვრებას ცხოვრება ერქვა.

„სძლიე!“

ჟამმა ცოცხალმკვდრებში მგლად რომ
გიგულისხმა,
ცხვრებმა აგირჩიეს მწყემსად, —
სძლიე სიხარბესა,
სძლიე სიძულვილსა,
სძლიე სისასტიკეს შენსა!

სული სასულეთში
ობლად ბულბულობდა,
სევდამ საწამლავი შესვა, —
სძლიე უგულობას,
სძლიე უგნურობას,
სძლიე უნდობლობას შენსა!

იჭვი მახვილიეით
შენზე ვინ ალესა,
ხორცი ვინ გიქცია კვნესად, —
სძლიე სიყრუესა,
სძლიე სიბრმავესა,
სძლიე სიგლახესა შენსა!

იყავ უშურველი,
მრევლი თუ გენდობა,
მტერი ვერ გიყელებს ვერსად, —
სძლიე გულდედლობას,
სძლიე უბედობას,
სძლიე უღმერთობას შენსა!

●

ვის წაუღია,
შენ რომ წაიღო
ის, რაც მიჰქონდათ
და ვერ წაიღეს?!

ვის გაუგია
შენ რომ გაიგო
ის რაც გაიგეს
და ვერ გაიგეს.

ვის დაუპყრია,
შენ რომ დაიპყრო,
რასაც იპყრობდნენ
და ვერ დაიპყრეს.

ვის დაუწყია,
შენ რომ დაიწყო
რასაც იწყებდნენ
და ვერ დაიწყეს.

მიდიხარ, მაგრამ...
ივიწყებ, მაგრამ...
რაც აქ ხდებოდა,
რა დაგავიწყებს?!

●

შეცდომა შეცოდებად
იქცევა ხშირად,
როდესაც ლაჩარს სახავენ
გმირად.

ესენი და ისინი

მტრებად გვსახავენ მეგობრებს,
ისმის ღრენა და სისინი...
ესენიც ისე ღრეობენ,
როგორც ღრეობდნენ ისინი.

ის ღამე, როგორც ეს ღამე,
ისევ იმ კუდის ქიცინით...
ამთავაც ისე შესჭამენ,
როგორც შესჭამეს ისინი.

შევქმნათ ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა კავშირი

ხალხურ ცეკვას უმნიშვნელოვანესი ადგილი უჭირავს ქართველი ერის სულიერი კულტურის საგანძურში. ქართულ ქორეოგრაფიულ შემოქმედებაში მკვეთრად გამოვლინდა ეროვნული ბუნების თავისებურებანი, მხატვრული აზროვნების თვითმყოფადობა. საქართველოს ყოველ კუთხეს უდიდესი ქორეოგრაფიული მემკვიდრეობა აქვს, რომელიც საუკუნეების მანძილზე მდიდრდებოდა მოცეკვავეებისა და ქორეოგრაფების მიერ შექმნილი ახალ-ახალი ნიმუშებითა და ვარიანტებით.

ქართული ქორეოგრაფიული ხელოვნება რომ კიდევ უფრო აძაღლდეს, ამომწურავად უნდა შეგისნავლოთ ამ დარგის მდიდარი და მრავალსაუკუნოვანი მემკვიდრეობა. ნუ დაგვავიწყდება, რომ ქართული ცეკვების ნუსხა საკმაოდ გრძელია, იგი შეიცავს ორასამდე სახელწოდებას. ამ რიცხვში, რასაკვირველია, არ შედის საცეკვაო დიალექტები, რომელთაგან ბევრი გაშფვრასა და აღდგენას ელოდება.

ეროვნულ ქორეოგრაფიულ ხელოვნებას დაუგროვდა ბევრი პრობლემა, რომელთა მოგვარებას, ჩვენი აზრით, დიდად შეუწყობს ხელს ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა კავშირის შექმნა.

სამწუხაროდ, ამჟამად ქორეოგრაფიაში მომუშავე სპეციალისტები გაერთიანებული არიან თეატრის მოღვაწეთა კავშირში ან მუსიკალურ საზოგადოებაში. საკუთარი ერთიანი სამოქმედო ცენტრი ქორეოგრაფებისათვის არ არსებობს. და თუ ჩვენს რესპუბლიკაში მოქმედებენ სხვადასხვა შემოქმედებითი კავშირები, ალბათ, დღის წესრიგში დადგა ეორეოგრაფიის მოღვაწეთა კავშირის შექმნაც.

საქართველოს სსრ ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა კავშირი ორგანიზაციას გაუწევს და შექმნის ქართული ქორეოგრაფიის მუზეუმს, რომელშიაც თავს მოიყრის ჩვენი საცეკვაო ხელოვნების განვითარებასთან დაკავშირებული მრავალი ისტორიული მასალა. რესპუბლიკის რაიონებსა და ქალაქებში შექმნილი სტუდიების, ანსამბლების, პროფესიონალი კოლექტივების შემოქმედებითი მუშაობის ამსახველი სტენდები, ფოტოსურათები, კინო და ვიდეოფირები, მიღებული ჯილდოები და პრიზები, პრესაში გამოქვეყნებული რეცენზიები, აფიშები და ბუკლეტები, გამორჩნილ მოცეკვავეთა და ქორეოგრაფთა შემოქმედებითი მოღვაწეობის ამსახველი შრომები, ანოტაციები, შეიქმნება ბიბლიოთეკა, რომელშიც თავს მოიყრის როგორც ქართული, ასევე საბჭოთა კავშირისა და მსოფლიოს ხალხთა ქორეოგრაფიის დარგში გამოცემული წიგნები, ბროშურები, ბუკლეტები და მეთოდიკური ხასიათის სახელმძღვანელოები.

იმისათვის, რომ გადავწყვიტოთ ქართული საცეკვაო ფოლკლორის განვითარების მრავალი პრობლემა, საჭიროა ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა კავშირში გავაერთიანოთ საქართველოს რეპუბლიკაში მომუშავე ყველა ქორეოგრაფი, ცეკვის მასწავლებელი, ყველა პროფილის მსახიობი — მოცეკვავე და კონცერტმასტერი, ასევე ის მხატვრები, რომლებიც უშუალოდ ემსახურებიან ცეკვების მხატვრულად გაფორმების ხელოვნებას.

ქორეოგრაფიის მოღვაწეთა კავშირი დახმარებას გაუწევს დამდგმელ ქორეოგრაფებს მაღალმხატვრული ნაწარმოებების შექმნაში. წელიწადში ერთხელ ძოაწყობს ახალი დადგმანი